

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Epistolaris Seu Epistolae Morales Ad usum
familiarem Vario Argvmento Scriptæ**

Pexenfelder, Michael

Dilingae, 1686

XXIII. Crispino PAVIO, adolescenti nobili, elegantiâ formæ superbienti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69435](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69435)

teret spiritum ducere. Relinquamus hoc
tædium illis, quibus invisa est terra, & de-
speratum Cœlum. Tibi jucundiora in se
versantur.

XXIII.

CRISPINO PAVI
Adolescenti Nobili

Elegantia formæ superbienti.

MI Crispine, quemadmodum ego tibi
in genere nobili, & progressu in litteris
gratulor, sic molestè fero, quòd audiam, a
tiores æquò Spiritus te gerere, & quanda
elationem animi præferre, ob formam cor
poris, quam à benigniore natura nactus es
bonam, & mortalium oculis gratam: aju
autem, te tuâ ipsius delusum imagine, non
facie modò, sed etiam philautiâ Narcissum
referre, laudèmq; captare. Unde hæc ho
minum de te judicia: frequentius diceris ab
sistere speculo, curiosius comere capillos, stu
diosius componere vestes, fractior esse in ge
stibus, uno, (quod olim in Pompejo repre
hensum) digitulo scalpere capillos, stropho-
lo

lo, velut flabello, tibi æstuanti ventulum face-
 re, aspernari æquales, velle videre & videri,
 & mollioribus quibusdam elegantijs adver-
 sùs alterum sexum uti. Quæ si vera sunt
 (nam hominum sæpe fallunt iudicia, mun-
 ditiem appellantium superbiam, concinnita-
 tem gestuum & actionum, interpretantium
 affectatum placendi studium) haud credo fe-
 res ægrè, si pro nostra necessitudine te ami-
 cè admoneam, ne eximia animi corporisque
 tui decora hac vanitate corrumpas. Scribo
 hanc epistolam, & in ea speculum tibi exhi-
 beo, in quo videas, quid adolescentem libera-
 lis indolis deceat, dedecetque; quatenus pro-
 dire liceat in commendatione formæ, quanti
 æstimare pulchritudinem corporis, quam
 Tullius ait, in apta membrorum proportio-
 ne & coloris suavitate consistere. Inprimis
 haud equidem nego, figuram istam & spe-
 ciem externam in muneribus cœli nume-
 randam, nam juxta Poëtam,

*Gratior est pulchro veniens in corpore
 virtus.*

Est enim venustum corpus digna sedes pul-
 chræ animæ; nobili hospiti convenit nobi-
 le domicilium; in corpusculo deformi incom-
 modè habitat virtus; in malè compacta na-

vi parùm potest præstantia gubernatoris
 domo quomodo constituta sint penetralia
 vestibulo agnoscas: hoc tamen curandum
 decipiat primi facies liminis, quod in tem-
 plis Ægyptiorum Clemens Alexandrinus
 apprehendit, *lib. 3. pedagog. c. 2.* Nam pat-
 tes, inquit, lapidibus artificiosè depictis
 splendent, ædes auro, & argento, & electis
 collucent, adyta intextis auro obumbrant
 peplis, sed si penetralia templi subieris,
 imaginem, quæ templum habitat, quæfieri
 non inuenietur intus Deus, qui quærebatur
 sed felis, vel crocodilus, vel serpens indigenus
 vel aliqua hujusmodi bellua, quæ templo
 indigna, sed antro & horridæ speluncæ magis
 convenit. D. Gregorius Magnus cum Ro-
 mæ videret venusta specie pueros, & inter-
 lexisset paganos esse: prò dolor! inquit
 quàm splendoras facies Princeps tenebrarum
 possidet! Et Diogenes, cum audiret juvenem
 decorum indecòra fabulantem: non te pe-
 det, dicebat, ex eburnea vagina plumbeum
 gladium eximere? Sit ergo hæc maxima co-
 ra formosi hominis, ut externæ speciei re-
 spondeat interna pulchritudo, quæ si desit,
 quis non dixerit, sepulchrum esse dealbatum
 foris splendidum, intus vermibus & fæcibus
 reple-

repletum? certè quisquis vanâ gloriâ corporis extollitur, satîs ostendit, finium aliquem aut felem in togula picta latere. Deinde quis prudens aucupatur laudem è se fluxa & caduca? ex bulla aquis inflata, & momento in aquas detumescente? ex vitro splendorem fragilem ostentante? Verè Siracides c. 11. *Non laudes virum in specie sua, nec spernas hominem in visu suo.*

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos,

Fit minor, & spatij carpitur ipsa suis.

Non semper viola, nec semper lilia florent.

Et riget amissâ spina relicta rosâ.

Quæ spectatissimè florent, celerrimè marcescunt; formam una febricula depascitur, & in pallorem vertit. *Fallax gratia, & vana est pulchritudo*, ait Salomon Prov. 31. *fallax*. quia mendax & fugax; exigui donum breve temporis. Seneca in Hippolyto:

Et fulgor teneris qui radiat genis,

Momento rapitur, nullâque non dies

Formosi spoliū corporis abstulit.

Monuit jam olim tui similem Narcissum non rudis Pastor:

O formose puer, nimum ne crede colori,

Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur.

Quem dies vidit veniens valentem,

Hunc dies vidit veniens jacentem.

Cadet flava ista cæsaries ; roseas genas cor-
rumpet unicus æstuantis pectoris calor ; serena
frontem arabunt rugæ , lucida frontis sicut
mœsta teget nubes , læve dentium ebur obdu-
cet rubigo , cervicem & agiles humeros incur-
vabit gravior ætas , hoc ver adolescentiæ m-
grabit in tristem aliquando hiemem. Neque
dicas : hæc seris reservantur canis , interea fru-
dum est formosissimus annus. Ah deciperis
mi *Crispine* , flosculus es , & quidem ex illis
unus , quos *hemerocalles* vocamus , cum die
oriuntur , cum die occidunt ; his hospitibus
non concedit longiorem moram Chloris
*manè florent , & transeunt ; quasi flos egre-
diuntur , & fugiunt velut umbra.* Job. 14
quid fugacius umbra ? tua quoq ; tam amœna
modò facies , subibit umbram , forsitan citius
quàm tu putaveris. Adde , quòd hæc ventus
corporis cura magis ad feminas , quàm viros
pertineat ; viris à *virtute* nomen inditum
hanc ambi , hanc prensa , huic tua studia im-
pende ; hæc tibi conciliabit decus , hæc te Di-
vum , hominùmq ; oculis commendabit. Quis
quòd elegantiozem formam sæpe comitantur
vicia ; multis exitio fuit , nimitum placuisse.

Falsus

*Fastus inest pulchris, sequiturq; superbia
formam.*

Absalonis adversus parentem conjuratio ab ambitione coepit; comptiores capilli laqueus fuerunt, in quo penderet. Et Paris ille Trojanus, prius fax fuit in oculis Helenæ, postea incendium patriæ, scilicet.

Lis est cum forma magna pudicitia.

O quam multi castiores vixissent, si minus formosi fuissent! Sodomæa poma dixeris venustam faciem; illicium sapius est etiam ad scelus: quidam eam prædonem pudoris vocavit; hunc proditorem domesticum tanti tu aestimas, ut eo glorieris? Et quale hoc bonum, quod etiam pessimis commune est? Doceat Christianos veram laudem sectari Josephus Ægyptius, qui cum esset adolescens *pulchra facie, & decorus aspectu*, pretium formæ castimonix splendore excandefecit; pro trophæo pudicitix, pallium in manu lenæ suspendit; ad summos ipsum honores non rara forma, sed rara virtus evexit. Quid his exuviis, hosti non tam detractis, quam relictis, gloriosius, quid magnificentius? Illa modestæ, & ad mentionem flagitij erubescens frontis purpura, quem non muricem & ostrum Regum antecellit? Et

amiculum illud , palmariâ fugâ in palatium
 lasciva destitutum , & pro spolio abjectum
 qua non prædâ nobilius fuit: Josephus sine
 pallio clarior , quàm ullus in præteritis
 triumphator: ornamentum fuit , hoc orna-
 tu caruisse ; sic demum fuit *aspectu decoratus*
 quia nullum in aspectu decus quæsiuit , nul-
 lum illicium in forma ; placere noluit oculis
 , quibus casta non placent : tam dignam
 admiratione virtutis , quàm non appetent
 laudis extra virtutem positæ. Atque hæc est
 vera venustas , hæc gratia in corpore refu-
 gens , hæc claritas & amabilitas *continentis*
 animæ , quam sibi ingenuus adolescens com-
 parare debeat , quâ gloriari possit. Hanc tu
 formam dilige , huic stude , & illam molli-
 tiem se comendi & circumspiciendi , feminam
 relinque. Sic virilius placebis , & pulchritu-
 tudinis elogium sine æmulo occupabis.

Vale , & virtutem ama.

